

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра історії України

РУСЛАНА ДАВИДЮК

**УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ У XX
СТОЛІТТІ**

Навчально-методичний посібник

Рівне - 2024

УДК: 94:327(477+438)(072)

Д 13

Давидюк Р. Українсько-польські відносини у ХХ столітті. Навчально-методичний посібник. Рівне: РДГУ, 2024. 54 с.

Рецензенти:

Литвин Микола Романович, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу «Центр дослідження українсько-польських відносин» Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Кучерепа Микола Михайлович, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри історії України та археології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Методична розробка підготовки магістрів:

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

Розглянуто на засіданнях кафедри історії України (Протокол від 26 серпня 2024 р. № 8), Навчально-методичної комісії факультету історії, політології та міжнародних відносин (Протокол від 26 серпня 2024 р. № 7) та рекомендовано до використання у навчальному процесі.

© Давидюк Р. П.

© РДГУ, 2024 рік

ЗМІСТ

- 1. ВСТУП**
- 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
- 3. СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
- 4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**
- 5. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ОЦІНЮВАННЯ**
- 6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

ВСТУП

У сучасних умовах необхідним є критичний аналіз та нове прочитання сторінок міжнаціональних відносин на території України, особливо тих, що призвели до великих людських жертв. Чи не найболючішою у відносинах українців і поляків стало ХХ століття.

Навчально-методичний посібник з курсу «Українсько-польські відносини у ХХ столітті» покликаний вдосконалити базові теоретичні знання та компетентності та практичні вміння застосовувати їх у роботі із старшокласниками.

Предметом навчального курсу є вивчення процесів та історичних подій, які ілюструють українсько-польські стосунки ХХ ст., сукупність тих подій, явищ, фактів минулого, які дають науково обґрунтовані уявлення про головні тенденції політичних та суспільних відносин між двома націями.

Метою навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у ХХ столітті» є формування у студентів системних знань про взаємини між двома народами.

Посібник розроблено відповідно до навчального плану підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» Рівненського державного гуманітарного університету.

Згідно з навчальним планом дисципліна «Українсько-польські відносини у XX столітті» є курсом вибіркового компоненту освітньої програми, вивчається в обсязі 90 годин (3 кредити). Читається магістрам на факультеті історії, політології та міжнародних відносин. Курс розподілено на два модулі. Робочою програмою у ході вивчення дисципліни передбачено наступні види діяльності: лекційні, практичні заняття, індивідуальні завдання та самостійне вивчення окремих питань.

Навчально-методичний посібник «Українсько-польські відносини у XX столітті» містить програму навчальної дисципліни, силабус із розробкою планів практичних занять, завдання самостійної роботи, політику оцінювання, а також рекомендовану літературу до курсу.

Посібник адресований здобувачам освіти підготовки магістрів із галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Українсько-польські відносини у 1900–1939 рр.

Тема 1. Зміст та завдання навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у ХХ ст.». Джерела та література.

Зміст і структура курсу. Мета та основні завдання курсу. Історіографія проблеми. Вплив українсько-польських стосунків на формування історичного мислення. Об'єкт і предмет курсу. Взаємозв'язок курсу з історичними та спеціальними дисциплінами. Методи наукових досліджень українсько-польських стосунків. Джерела вивчення історії українсько-польських відносини. Українсько-польські відносини: спадщина історії і суспільна свідомість.

Тема 2. Українсько-польські стосунки на початку ХХ ст. (1900–1914 рр.)

Історіографія питання. Становище, чисельність, розселення українського і польського населення в Російській і Австро-Угорській імперіях. Етнічний склад населення Волині і Галичини. Зайнятість українців і поляків у соціально-економічній сфері. Управління Галичиною. Галицький крайовий сейм. Боротьба за заснування Українського університету у Львові. Українсько-польські стосунки в програмах національних політичних партій. Роман Дмовський і польські націонал-демократи. Вибори до австрійського парламенту і галицького сейму. Діяльність української парламентської репрезентації.

Українсько-польські стосунки в роки Першої світової війни. Маніфест Тимчасового народного уряду Польської

Республіки (7 листопада 1918 р.). Польсько-українські відносини у суспільно-культурній галузі.

Тема 3. Українсько-польські політичні та військові відносини в 1918–1921 рр.

Історіографія питання. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. в європейській політиці. Позиція країн Антанти та США щодо українсько-польських відносин. Малий Версальський договір (28 червня 1919 р.). Наслідки українсько-польської війни 1918–1919 рр. Польська експансія на Волинь у 1919–1920 рр. Зовнішньополітичний курс УНР.

Федеративні плани Ю. Пілсудського. Концепція Р. Дмовського щодо України. Українські дипломатичні місії П. Пилипчука, А. Лівницького. Військово-державна катастрофа УНР. Варшавський договір 1920 р.: суть і наслідки. Ставлення українського і польського суспільств до Варшавських угод. Польсько-українська воєнна кампанія 1920 р.

Українське питання в Польщі періоду підготовки, укладання та ратифікації Ризького договору.

Тема 4. Українсько-польські відносини у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)

Історіографія питання. Територія і населення західноукраїнських земель у Польщі. Адміністративно-територіальний поділ. Етнонаціональна і релігійна структура. Політико-правове становище українців в Другій Речі Посполитій. Березнева 1921 р. Конституція Польщі про права національних меншин. Постанова Ради послів від 14 березня 1923 р. Осадницька політика на Волині. Участь українців у парламентських виборах 1922 р. Бойкот виборів в Галичині. Утворення Блоку національних меншин.

Підходи щодо вирішення української проблеми в польському політичному таборі. Ендецька політика

однаціональної польської держави і національної асиміляції представників непольських меншин. Федералістська програма підсудчиків. Позиція легальних українських партій. Платформа УНДО. Український націоналізм. Комуністичний рух. «Пацифікація» 1930 р. в Галичині. «Сокальський кордон». Спроби українсько-польського діалогу. Волинська політика воєводи Г. Юзевського. Національна політика Польщі щодо українців напередодні Другої світової війни. Політика «зміцнення польськості на кресах». Українсько-польські відносини на Холмщині і Підляшші.

Українське шкільництво, культура і наука. Утраквізм. Наукове товариство ім. Т. Шевченка та Українське наукове товариство у Варшаві. Роль греко-католицької церкви в українсько-польських відносинах. Православна церква на Волині, Холмщині і Підляшші. «Тимчасові Правила про відношення уряду Речі Посполитої Польської до Православної Церкви в Польщі». Український церковний з'їзд в Луцьку (1927 р.). Корпус охорони прикордоння (КОП) і політика ревіндикації. Руйнування православних церков на Холмщині та Південному Підляшші в 1938–1939 рр.

Тема 5. Політика Радянського союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.

Історіографія питання. Чисельність і розселення поляків в радянській Україні. Ставлення радянської влади до поляків. Діяльність державно-партійних органів влади щодо польського населення у перші роки проведення політики коренізації. Польське бюро при ЦК КП(б)У (1921–1931 рр.).

Зміст, форми, методи та результати проведення політики коренізації в 1925–1929 рр. щодо місцевих поляків. Організація польської автономії в УСРР. Створення польських адміністративно-територіальних одиниць. Обставини, зміст і

особливості функціонування польського національного району ім. Ю. Мархлевського (1925–1935 рр.).

Провал процесів радянзації польського населення УРСР. Мотивація і перебіг ліквідації тоталітарним режимом польської національної автономії. Розформування Мархлевського району. Репресії радянської влади проти поляків 1930-х років. Римокатолицька церква в УРСР.

Змістовий модуль 2.

Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни та повоєнний час

Тема 6. Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.).

Історіографія питання. Українсько-польські відносини під час вересневої кампанії 1939 р. Участь українців і поляків у виборах до Народних зборів Західної України. Радянська політика щодо українців і поляків в Західній Україні.

Репресивно-депортаційна політика сталінського тоталітарного режиму. Репресії і депортації українців і поляків. Катинська трагедія. Особливості операцій із виселенням людей (лютий 1940 – червень 1941 рр.). Українське і польське підпілля в Західній Україні у 1939–1941 рр. Політика польського еміграційного уряду щодо українців у 1939–1941 рр.

Нацистська політика в генерал-губернаторстві. Діяльність Українського центрального комітету на чолі з В. Кубійовичем.

Тема 7. Українсько-польські відносини в 1941–1942 рр.

Історіографія питання. Українські і польські воєнізовані формування в Західній Україні. Польські пляцувки, бази самооборони. Підрозділи Армії Крайової в Західній Україні. Діяльність Делегатури польського еміграційного уряду на

західноукраїнських землях. Український самостійницький рух. Ставлення ОУН і УПА до польського питання. Українці в польських збройних силах в роки Другої світової війни. Українці і поляки в радянському партизанському русі.

Українсько-польські відносини на Холмщині і Підляшші у 1942 р. – першій половині 1943 р.

Тема 8. Міжнаціональний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни.

Історіографія питання. Причини міжнаціонального українсько-польського конфлікту в роки Другої світової війни. Погляди на характер і перспективи міжнаціональних стосунків в українських і польських політичних колах в роки війни. Пошук шляхів до компромісу й порозуміння. Роль Німеччини і СРСР в українсько-польському конфлікті. Перебіг та наслідки міжнаціонального українсько-польського конфлікту на Волині. Проблеми української і польської колаборації в роки Другої світової війни.

Передумови, суть та наслідки акції «Буря». Наслідки міжнаціональних конфліктів в Україні у роки війни.

Втрати населення в Західній Україні у 1939 –1945 рр. Конфлікт у суспільній свідомості українців і поляків.

Тема 9. Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни і в повоєнні роки (1944–1947 рр.)

Історіографія питання. Повоєнне питання кордонів. Угода між урядом УРСР і Польським Комітетом національного визволення «Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР» 9 вересня 1944 р. Етапи та засоби реалізації депортацій українців з Польщі і поляків з України. Протидія українців і поляків депортаційним процесам. Становище українців Закерзоння. Польське питання у

повоєнній стратегії УПА. Антиукраїнські збройні акції польського підпілля.

Умови депортацій. Спроби українсько-польського порозуміння в повоєнний період. Особливості розселення українців з Польщі в УРСР.

Мета, завдання та перебіг військово-політичної операції «Вісла». Концтабір в Явожно. Адміністративно-правові перепони повернення переселенців до рідних місць. Політичні, економічні та національно-демографічні наслідки операції «Вісла».

Тема 10. Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин на сучасному етапі.

Утворення незалежної України та її визнання Республікою Польща. Стратегічне партнерство України і Республіки Польща. Суперечки щодо цвинтаря Орлят. Яцек Куронь і міжнаціональне примирення. Помаранчева революція. Революція Гідності. Поляки-українці: взаємне бачення. Допомога Польщі на шляху інтеграції України у європейські і євроатлантичні структури. Історичний фактор у польсько-українських відносинах. Історична пам'ять в сучасних українсько-польських відносинах: політичний та суспільний вимір. Дискусії щодо Волинської трагедії та примирення. Наростання напруги та протистояння. «Війна пам'ятників».

Польсько-українські відносини після нападу росії на Україну. Допомога біженцям, військове партнерство.

Проблеми українсько-польських відносин у курсі історії старшої школи: особливості викладання.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	сам		л	п	лаб	інд	сам
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Українсько-польські відносини у 1900–1939 рр.												
Тема 1. Зміст та завдання навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у XX ст.». Джерела та література.	7	2				5	7					7
Тема 2. Українсько-польські стосунки на початку XX ст. (1900–1914 рр.)	7	2				5	7	2				5
Тема 3. Українсько-польські політичні та військові відносини в 1918–1921 рр.	9	2	2			5	9					9
Тема 4. Українсько-польські відносини у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	7	2				5	7		2			5
Тема 5. Політика Радянського союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.	9	2	2			5	9					9
Разом за змістовим модулем 1	39	10	4			25	39	2	2			35

Змістовий модуль 2

Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни та повосенний час

Тема 6. Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.).	9	2	2			5	9					7
Тема 7. Українсько-польські відносини в 1941–1942 рр.	7	2				5	7	2				5
Тема 8. Міжнаціональний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни.	9	2	2			5	9		2			7
Тема 9. Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни і в повосенні роки (1944–1947 рр.)	7	2				5	7	2				5
Тема 10. Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин на сучасному етапі.	7	2	2			5	7					7
Разом за змістовим модулем 2	46	10	6			25	46	4	2			42
Усього	80	20	10			50	80	6	4		10	70
ІНДЗ	10				10						10	
Разом	90	20	10		10	50	90	6	4		10	70

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Українсько-польські відносини у XX ст.
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Компонент освітньої програми	вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	__3__ кредити / __90__ годин
Вид підсумкового контролю з	залік
Мова викладання	мова викладання: українська
Викладач	Давидюк Руслана Петрівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України
Е-mail викладача	Електронна адреса ruslana.davydiuk@rshu.edu.ua
Консультації	Вівторок, другий день тижня, аудиторія 226, он-лайн посилання

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення процесів та історичних подій, які ілюструють українсько-польські стосунки XX ст., сукупність подій, явищ, фактів

минулого, які дають науково обґрунтовані уявлення про головні тенденції політичних та суспільних відносин між двома націями.

Метою навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у ХХ столітті» є формування у студентів системних знань про взаємини між двома народами.

Згідно з освітньою програмою дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей.

Інтегральної компетентності: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі історичної освіти або в освітньому процесі, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК05. Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою й спілкування другою (іноземною) мовою;

ЗК07. Усвідомлення культурного розмаїття суспільств та викликів взаємодії в міжкультурному контексті та проблематики рівних можливостей у суспільстві, зокрема її соціальних, гендерних, расових, національних та вікових аспектів.

Фахових компетентностей:

ФК07. Здатність до встановлення причинно-наслідкових зв'язків в історичних подіях минулого, та системного аналізу й узагальнення історичного матеріалу.

ФК 10. Здатність вести дискусії про минуле в політичному та культурному контексті.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Знати функції історичної науки як складової частини культури суспільства.

ПРН 11. Уміти вести дискусію про минуле в політичному та культурному контексті з використанням історичних та краєзнавчих знань.

ПРН12. Уміти інтегрувати знання з інших, суміжних з історією, галузей знань та застосовувати системний підхід до розв'язання професійних завдань. ПРН13. Уміти продемонструвати важливість культурного розмаїття суспільств та рівність можливостей незалежно від соціальних, расових, національних, гендерних та вікових аспектів та створювати доброзичливу атмосферу в освітньому процесі, сприятливу для всіх учасників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** основні факти та події, що характеризують українсько-польські відносини у ХХ столітті.

вміти: аналізувати різні види історичних джерел; з'ясовувати складні проблеми, критично аналізувати інформацію; спонукати студентів до історичного дослідження та пошуку.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Українсько-польські відносини у 1900–1939 рр.

Тема 1. Зміст та завдання навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у ХХ ст.». Джерела та література.

Тема 2. Українсько-польські стосунки на початку ХХ ст. (1900–1914 рр.).

Тема 3. Українсько-польські політичні та військові відносини в 1918–1921 рр.

Тема 4. Українсько-польські відносини у міжвоєнний період (1921–1939 рр.).

Тема 5. Політика Радянського союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.

Змістовий модуль 2.

Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни та повоєнний час

Тема 6. Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.).

Тема 7. Українсько-польські відносини в 1941–1942 рр.

Тема 8. Міжнародний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни.

Тема 9. Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни і в повоєнні роки (1944–1947 рр.)

Тема 10. Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин на сучасному етапі.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. В'ятрович В. М. За лаштунками «Волині-43». Невідома польсько-українська війна. Харків, 2016.
2. Гудь Б. Українсько-польські конфлікти новітньої доби: етносоціальний аспект. Харків, 2011.
3. Давидюк Р. «Привид Петлюрівщини» на Західній Волині: боротьба більшовицької влади з уенерівською еміграцією у 1920–1940-х роках. *Росія–Україна: зради, союзи, війни* / відп. ред. М. Литвин. Львів: «Астон», 2022. 798 с. С. 411-421.
4. Давидюк Р. Діяльність спецслужби ДЦ УНР у Кременецькому повіті. *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. 2022. № 1(57). С. 95-111.
5. Давидюк Р. Життєпис Марка Луцкевича в контексті сучасної політики пам'яті. *Радянські репресії у західних областях України (1939-1953): історія, особистості, пам'ять*.

- Колективна монографія. Відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 374 с. С. 227–246.
6. Давидюк Р. Політична інституалізація українсько-польського діалогу на Волині у міжвоєнний період. *За свободу: українсько-польський діалог та спроби порозуміння* [відп. ред. Микола Литвин]; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2021. 638 с. С. 291-305.
 7. Давидюк Р. Посол на десять місяців: Друга світова війна у долі Володимира Косидла. *Україна-Польща : історична спадщина і суспільна свідомість*. Львів: НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. 2022. Вип.15. С. 97-108.
 8. Давидюк Р. Пошуки формули порозуміння у волинському прикордонні (20-30-і роки ХХ ст.). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Історичні науки. Випуск 33. Острог, 2022. С. 16–22.
 9. Давидюк Р. Розплата за «буржуазний парламентаризм»: українські послы і сенатори від Волині в умовах тоталітаризму. *Політика пам'яті в Україні щодо радянських репресій у західних областях (1939-1953)*: колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Львів – Торунь, Liha-Pres, 2021. С. 154–170.
 10. Дрозд Р. «Конфлікт пам'яті»: до питання про вшанування жертв польсько-українського протистояння 1940-х рр. на території сучасної Польщі. *Український історичний журнал*. 2020. Ч. 5. С. 90-115.
 11. Дрозд Р. Проблеми взаємовідносин поляків та українців у ПНР (1947–1989 рр.). *Український історичний журнал*. 2018. № 6. С. 168-181.
 12. Дрозд Р. Становище Української греко-католицької церкви та її вірних у Польській Народній Республіці (кінець 1940 –

- початок 1990-х рр.). *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 119-126.
13. Друга світова війна на уроках історії в школі: Інтерактивний онлайн-посібник / Заг. ред. Кендзьора П. І. Львів, 2017.
 14. Левченко Ю. І. Особливості реалізації політики окупаційної влади в адміністративно-територіальних одиницях України 1941-1944 рр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 402 с.
 15. Лисенко О., Хойнацька Л. Пам'ять про Другу світову війну: між ритуалом та дійсністю. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. праць Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2017. С. 209–216.
 16. Литвин М. Друга світова війна: український вимір трагедії. *Військово-науковий вісник*. 2020. № 33. С. 312–315. URL: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.33.2020.312-315>
 17. Миколайчик М., Морозова О. Польсько-більшовицька війна 1920 р. у звітах західних спостерігачів. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 87-102.
 18. Мотика Г. Від роззброєння Армії крайової на Люблінщині до операції «Захід»: винищення польського й українського підпілля підрозділами радянської 64-ї дивізії внутрішніх військ у 1944-1948 рр. *Український історичний журнал*. №3. 2020. С. 54-68.
 19. Насильство над цивільним населенням України. Документи спецслужб. 1941-1944 / уклад. В. Васильєв та ін. Київ, 2018. 752 с.
 20. Пагіря О. ОУН та УПА в контексті визвольних рухів: спроба компаративного аналізу. *Новітня доба* / НАН України, Інститут країнознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2019. Вип. 7. С. 150–178.

21. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів, 2012.
22. Снайдер Тімоті. Чорна земля. Голокост як історія і застереження / Перекл. з англ. П. Білак, О. Камишнікова, Т. Родіонова. Київ, 2017. 394 с.
23. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії) та ін., Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець, В. М. Литвин, О. Є. Лисенко (відп. ред.), О. С. Онищенко, О. П. Реєнт, П. Т. Тронько. Київ, 2015. Кн. 3.
24. Ухач В. З. «Рух ОУН-Бандери становить серйозну небезпеку»: ОУН(б) і Німеччина в період кінця 1941 – грудня 1943 років: (сучас. історіографія). *Архіви України*. № 2. 2017. С. 93-102.
25. Харковенко Р. Порівняльний аналіз пам'яткоохоронного законодавства Польщі та України. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 3. С. 205-218.

Додаткова

1. Аркуша О., Мудрий М. Історичні дослідження в інтелектуальних та політичних контекстах південноукраїнської Галичини. *Вісник Львівського університету*. Серія історична. 2014. Вип. 50. С. 19-41.
2. Баран В. К., Токарський В. В. «Зачистка»: політичні репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів, 2014.
3. Боляновський А. Вбивство польських учених у Львові в липні 1941 року : факти, міфи, розслідування. Львів, 2011.
4. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 272 с.

5. Давидюк Р. П. З поляками за Україну: Наддніпрянська еміграція в суспільно-політичному житті міжвоєнної Волині. Рівне, 2014.
6. Давидюк Р. Становище польської громади на Рівненщині в період «радянзації» (вересень 1939 – червень 1941 рр.). *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. РДГУ*. Вип. 13. Рівне, 2008. С. 76-82.
7. Давидюк Р. Українська політична еміграція в Польщі: склад, структура, громадсько-політичні практики на території Волинського воєводства. Львів ; Рівне, 2016.
8. Доброчинська В. Рівненська українська гімназія (1923–1939 рр.): культурно-освітній феномен на тлі доби. Рівне, 2016.
9. Калішук О. М. У тіні Волині? Історія VS пам'ять. Львів, 2016.
10. Киричук Ю. Спроби співробітництва польських та українських національно-патріотичних угруповань у 1939–1945 рр. *Наукові записки. Історичні науки*. Вип. 3. Острог, 2003. С. 222-229.
11. Крамар Ю. В. Західна Волинь 1921–1939 рр.: національно-культурне та релігійне життя. Луцьк, 2015.
12. Мороз П. В., Мороз І. В. Інформаційний та методичний потенціал фотографії як історичного джерела (на прикладі підручника «Досліджуємо історію і суспільство»). *Проблеми сучасного підручника*. 2022. № 29. С. 137–153.
13. Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси. Дзюбак В. В., Ільюшин І. І., Касьянов Г. В., Кентій А. В., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Патриляк І. К. Київ, 2005.
14. Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА: у 2 т. / Відп. ред. та упоряд. В. М. В'ятрович. Львів, 2011.
15. Польша – нариси історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.

16. Сеніч М. Погляди Єжи Гедройця на польсько-українське примирення. *Проблеми слов'язознавства*. 2010. Вип. 59. С. 236-242.
17. Серета В., Серета О. Функціонування історичних стереотипів у свідомості населення сучасної України: регіональний аспект. *Історичні міфи і стереотипи та міжнаціональні відносини в сучасній Україні*. Львів, 2009.
18. Стронський Г. Й. Злет і падіння: Польський національний район в Україні в 20–30-і рр. Тернопіль, 1992.
19. Хахула Л. «Різуни» чи побратими? Сучасні польські дискурси про Україну. Львів, 2016.
20. Чушак Х. Немає вільної Польщі без вільної України. Україна і українці у політичній думці польської опозиції (1976-1989). Львів, 2011.
21. Якубова Л. Етнічні меншини УСРР у 20-і – першій половині 30-х років ХХ ст.: історіографія та джерела дослідження. Київ, 2006.

Інтернет-ресурси

1. Електронна бібліотека Читиво. Розділ – Історична література. URL: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>
2. Методичні рекомендації до використання в освітньому просторі проекту «Діалоги про війну». URL: <file:///C:/Users/Gyrocopter/Downloads/RAAOg16178892937KQY9.pdf>.
3. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія: Україна і світ. 10-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/Istoriya-Ukrayina.i.svit-Intehrovanyy.kurs.30.09.2022.pdf>
4. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/progr>

[amy-5-9- klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf](http://amy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf).

5. Стяжкіна О. Рокада: чотири нариси з історії Другої світової війни. URL: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/rokada-chotyry-narysy-z-istoriyi-drugoyi-svitovoyi>
6. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua>

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється відповідно до Положення про оцінювання знань та умінь здобувачів вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за курсову роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій; оцінка (бали) за залік або екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни

Приклад оцінювання за видами діяльності

№ з/п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали*	Кількість балів
Обов'язкові			
T1	Зміст та завдання навчальної дисципліни «Українсько-польські		4

	відносини у XX ст.». Джерела та література		
T2	Українсько-польські стосунки на початку XX ст. (1900–1914 рр.)		4
T3	Українсько-польські політичні та військові відносини в 1918–1921 рр		4
T4	Українсько-польські відносини у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)		4
T5	Тема 5. Політика Радянського союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.		4
Модульний контроль (контрольна робота)		5	
T6	Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.).		4
T7	Українсько-польські відносини в 1941–1942 рр.		4
T8	Міжнаціональний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни		4
T9	Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни і в повоєнні роки (1944–1947 рр.)		4
T10	Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин на сучасному етапі		4
Модульний контроль (контрольна робота)		5	40
ІНДЗ Наукове повідомлення про одного з відомих українських чи польських діячів (із вказаного переліку чи за власним вибором).		10	10
Залік		40	
Разом		100	

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіку освітнього процесу. Перескладання модулів, заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами та деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної та індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1.

**Тема. Українсько-польські політичні та військові відносини
в 1918–1921 рр.**

Запитання для обговорення:

1. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.
2. Федеративні плани Ю. Пілсудського. Концепція Р. Дмовського щодо України.
3. Варшавський договір 1920 року: суть і наслідки.
4. Польсько-українська воєнна кампанія 1920 р.
5. Українське питання в Польщі періоду підготовки, укладання та ратифікації Ризького договору.

Рекомендована література

1. Гудь Б. Українсько-польські конфлікти новітньої доби: етносоціальний аспект. Харків, 2011.
2. Дрозд Р. «Конфлікт пам'яті»: до питання про вшанування жертв польсько-українського протистояння 1940-х рр. на території сучасної Польщі. *Український історичний журнал*. 2020. Ч. 5. С. 90-115.
3. Друга світова війна на уроках історії в школі: Інтерактивний онлайн-посібник / Заг. ред. Кендзьора П. І. Львів, 2017.
4. Литвин М. Друга світова війна: український вимір трагедії. *Військово-науковий вісник*. 2020. № 33. С. 312–315. URL: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.33.2020.312-315>
5. Методичні рекомендації до використання в освітньому просторі проєкту «Діалоги про війну». URL:

<file:///C:/Users/Gyrocopter/Downloads/RAAOg16178892937KQY9.pdf>.

6. Миколайчик М., Морозова О. Польсько-більшовицька війна 1920 р. у звітах західних спостерігачів. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 87-102.
7. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія: Україна і світ. 10-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/Istoriya-Ukrayina.i.svit-Intehrovanyy.kurs.30.09.2022.pdf>
8. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>.
9. Польща – нарис історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.

Практичне заняття 2.

Тема. Політика Радянського Союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.

Запитання для обговорення:

1. Чисельність і розселення поляків в радянській Україні. Ставлення радянської влади до поляків.
2. Зміст, форми, методи та результати проведення політики коренізації щодо місцевих поляків.
3. Політика радянської влади щодо створення польської пролетарської культури.
4. Польська автономія в УСРР.

Рекомендована література

1. Мороз П. В., Мороз І. В. Інформаційний та методичний потенціал фотографії як історичного джерела (на прикладі підручника «Досліджуємо історію і суспільство»). *Проблеми сучасного підручника*. 2022. № 29. С. 137–153.
2. Польща – нарис історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.
3. Стронський Г. Й. Злет і падіння: Польський національний район в Україні в 20–30-і рр. Тернопіль, 1992.
4. Якубова Л. Етнічні меншини УСРР у 20-і – першій половині 30-х років ХХ ст.: історіографія та джерела дослідження. Київ, 2006.

Практичне заняття 3.

Тема. Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.)

Запитання для обговорення:

1. Українсько-польські відносини під час вересневої кампанії 1939 р. Вибори до Народних зборів Західної України.
2. Радянська політика щодо українців і поляків. Репресії і депортації українців і поляків.
3. Українське і польське підпілля в Західній Україні у 1939–1941 рр.
4. Нацистська політика у Генерал-губернаторстві.

Рекомендована література:

1. Баран В. К., Токарський В. В. «Зачистка»: політичні репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів, 2014.
2. Давидюк Р. Становище польської громади на Рівненщині в період «радянзації» (вересень 1939 – червень 1941 рр.). *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. РДГУ*. Вип. 13. Рівне, 2008. С. 76-82.

3. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів, 2012.
4. Польща – нарис історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.

Практичне заняття 4.

Тема. Міжнаціональний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни

Запитання для обговорення:

1. Українська і польська політична думка в Західній Україні на початку німецько-радянської війни.
2. Українські і польські воєнізовані формування в Західній Україні.
3. Український самостійницький рух. Ставлення ОУН і УПА до польського питання.
4. Формування АК. Польський еміграційний уряд у Лондоні.
5. Українці і поляки в радянському партизанському русі.

Рекомендована література

1. Боляновський А. Вбивство польських учених у Львові в липні 1941 року : факти, міфи, розслідування. Львів, 2011.
2. В'ятрович В. М. За лаштунками «Волині-43». Невідома польсько-українська війна. Харків, 2016.
3. Каліщук О. М. У тіні Волині? Історія VS пам'ять. Львів, 2016.
4. Киричук Ю. Спроби співробітництва польських та українських національно-патріотичних угруповань у 1939-1945 рр. *Наукові записки. Історичні науки*. Вип. 3. Острог, 2003. С. 222-229.

5. Левченко Ю. І. Особливості реалізації політики окупаційної влади в адміністративно-територіальних одиницях України 1941-1944 рр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 402 с.
6. Мотика Г. Від роззброєння Армії крайової на Люблінщині до операції «Захід»: винищення польського й українського підпілля підрозділами радянської 64-ї дивізії внутрішніх військ у 1944-1948 рр. *Український історичний журнал*. №3. 2020. С. 54-68.
7. Насильство над цивільним населенням України. Документи спецслужб. 1941-1944 / уклад. В. Васильєв та ін. Київ, 2018. 752 с.
8. Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси. Дзьобак В. В., Ільюшин І. І., Касьянов Г. В., Кентій А. В., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Патриляк І. К. Київ, 2005.
9. Пагіря О. ОУН та УПА в контексті визвольних рухів: спроба компаративного аналізу. *Новітня доба* / НАН України, Інститут країнознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2019. Вип. 7. С. 150–178.
10. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів, 2012.
11. Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА: у 2 т. / Відп. ред. та упоряд. В. М. В'ятрович. Львів, 2011.
12. Ухач В. З. «Рух ОУН-Бандери становить серйозну небезпеку»: ОУН(б) і Німеччина в період кінця 1941 – грудня 1943 років: (сучас. історіографія). *Архіви України*. № 2. 2017. С. 93-102.

Практичне заняття 5.

Тема. Українсько-польські стосунки: питання історичної пам'яті

Запитання для обговорення:

1. Формування негативного стереотипу українця в ідеології комуністичної влади ПНР.
2. Становлення міждержавних відносин України і Республіки Польща у 90-х рр. ХХ ст.
3. Польща і Україна на шляху до стратегічного партнерства
4. Загострення польсько-українських відносин на сучасному етапі: історична складова.

Рекомендована література

1. Давидюк Р. Пошуки формули порозуміння у волинському прикордонні (20-30-і роки ХХ ст.). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Історичні науки. Випуск 33. Острог, 2022. С. 16–22.
2. Дрозд Р. «Конфлікт пам'яті»: до питання про вшанування жертв польсько-українського протистояння 1940-х рр. на території сучасної Польщі. *Український історичний журнал*. 2020. Ч. 5. С. 90-115.
3. Дрозд Р. Проблеми взаємовідносин поляків та українців у ПНР (1947–1989 рр.). *Український історичний журнал*. 2018. № 6. С. 168-181.
4. Дрозд Р. Становище Української греко-католицької церкви та її вірних у Польській Народній Республіці (кінець 1940 – початок 1990-х рр.). *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 119-126.
5. Лисенко О., Хойнацька Л. Пам'ять про Другу світову війну: між ритуалом та дійсністю. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри:*

- зб. наук. праць Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2017. С. 209–216.
6. Польша – нарис історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.
 7. Сеніч М. Погляди Єжи Гедройця на польсько-українське примирення. *Проблеми слов'янознавства*. 2010. Вип. 59. С. 236-242.
 8. Серета В., Серета О. Функціонування історичних стереотипів у свідомості населення сучасної України: регіональний аспект. *Історичні міфи і стереотипи та міжнаціональні відносини в сучасній Україні*. Львів, 2009.
 9. Харковенко Р. Порівняльний аналіз пам'яткоохоронного законодавства Польщі та України. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 3. С. 205 - 218.
 10. Хахула Любомир «Різуні» чи побратими? Сучасні польські дискурси про Україну. Львів, 2016.
 11. Чушак Х. Немає вільної Польщі без вільної України. Україна і українці у політичній думці польської опозиції (1976-1989). Львів, 2011.

САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ОЦІНЮВАННЯ

Самостійна робота

1.	Зміст та завдання навчальної дисципліни «Українсько-польські відносини у XX ст.». Джерела та література	5 год
2	Українсько-польські стосунки на початку XX ст. (1900–1914 рр.)	5 год
3.	Українсько-польські політичні та військові відносини в 1918–1921 рр.	5 год
4	Українсько-польські відносини у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	5 год
5	Політика Радянського Союзу щодо польського населення в Українській РСР у 1921–1939 рр.	5 год
6	Українсько-польські відносини на початковому етапі Другої світової війни (1939–1941 рр.)	5 год
7	Українсько-польські відносини в 1941–1942 рр.	5 год
8	Міжнаціональний українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни	5 год
9	Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни і в повоєнні роки (1944–1947 рр.)	5 год
10	Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин на сучасному етапі.	5 год
	РАЗОМ	50 год

Тематика рефератів

1. Становище, чисельність, розселення українського і польського населення в Російській і Австро-Угорській імперіях.
2. Українсько-польські стосунки в роки Першої світової війни.
3. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
4. Варшавський договір 1920 року: генеза, суть і наслідки.

5. Українське питання в Польщі періоду підготовки, укладання та ратифікації Ризького
6. Українська політична еміграція в Польщі.
7. Політико-правовий статус українців у Другій Речі Посполитій.
8. «Волинський експеримент» воєводи Генрика Юзевського.
9. Освітня та релігійна політика польської держави щодо українського населення в міжвоєнний період.
10. Українська парламентська репрезентація.
11. Зміст, форми, методи та результати проведення політики коренізації в 1925–1929 рр. щодо місцевих поляків.
12. Створення польських адміністративно-територіальних одиниць в Українській РСР.
13. Масові репресії щодо польської національної меншини в УРСР у 1930-х роках.
14. Позиція та участь українців у німецько-польській вересневій кампанії 1939 р.
15. Трагедія Катині.
16. ОУН і УПА в українсько-польських стосунках.
17. Українська проблема в політиці еміграційного уряду і польського підпілля.
18. Проблеми польської і української колаборації в роки Другої світової війни.
19. Роль Німеччини і Радянського Союзу в польсько-українському конфлікті в роки Другої світової війни.
20. Причини, геополітичні цілі та наслідки переселенських акцій.
21. Мета, завдання та перебіг військово-політичної операції «Вісла».
22. Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин у 90-х роках ХХ ст.
23. Українсько-польські відносини: спадщина історії і суспільна свідомість на сучасному етапі.

24. Політика пам'яті у Польщі та Україні.

25. Україна і Польща: розвиток двосторонніх відносин в умовах російської агресії на Україну.

Вимоги до написання реферату

Реферат – це цілісне завдання, яке передбачає всебічне розкриття здобувачем означеної теми. Він повинен містити вступну частину, основну частину, в якій безпосередньо розкривається фактичний зміст теми, висновки, де студент демонструє власне розуміння даної теми, а також список використаних джерел (обсяг реферату до 10 сторінок).

Питання для підготовки до модульних контрольних робіт

1. Українське і польське населення в умовах Російської і Австро-Угорської імперій.
2. «Нова ера» українсько-польських відносин.
3. Вибори до австрійського парламенту і галицького сейму. Діяльність української парламентської репрезентації в австрійському парламенті.
4. Причини та наслідки українсько-польської війни 1918–1919 рр.
5. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
6. Польська експансія на Волинь у 1919–1920 рр.
7. Федеративні плани Ю. Пілсудського.
8. Варшавський договір 1920 року: генеза, суть і наслідки.
9. Українське питання в Польщі періоду підготовки, укладання та ратифікації Ризького договору.
10. Ризький мирний договір 1921 р.: зміст, реалізація.
11. Політико-правовий статус українців у Другій Речі Посполитій.
12. Концепції польських урядів щодо українського питання у міжвоєнний період (1921–1939 рр.).

13. Українська і польська державність в концепціях українських політичних партій у міжвоєнний період (1921–1939 рр.).
14. «Волинський експеримент» воєводи Генрика Юзевського.
15. Освітня та релігійна політика польської держави щодо українського населення в міжвоєнний період.
16. Економічна політика польської держави щодо українського населення в міжвоєнний період.
17. Пацифікація 1930 року.
18. Спроби нормалізації українсько-польських відносин у 1930-х роках.
19. Українські політичні партії в умовах Другої Речі Посполитої.
20. Українські громадські організації в умовах Другої Речі Посполитої.
21. Національна політика Польщі щодо українців напередодні Другої світової війни.
22. Чисельність і розселення польського населення в Українській РСР.
23. Зміст, форми, методи та результати проведення політики коренізації в 1925–1929 рр. щодо місцевих поляків.
24. Створення польських адміністративно-територіальних одиниць в Українській РСР.
25. Обставини, зміст і особливості функціонування польського національного району ім. Ю. Мархлевського (1925–1935 рр.).
26. Польські освітні, наукові і культурні установи в Українській РСР.
27. Політика органів радянської влади щодо релігійного життя польської національної меншини.
28. Масові репресії щодо польської національної меншини в УРСР у 1930-х роках.
29. Українсько-польські відносини під час Другої світової війни в українській і польській історіографії.

30. Вбивства вчених у липні 1941 р.
31. Позиція та участь українців у німецько-польській вересневій кампанії 1939 р.
32. Українське військово-підпілля в польсько-німецькій війні 1939 р.
33. Політика радянської влади щодо населення Західної України в 1939–1941 роках: суть і наслідки.
34. Українське питання в політиці польського еміграційного уряду та польського військового підпілля.
35. Діяльність польського військового підпілля на території Західної України в роки Другої світової війни.
36. ОУН і УПА в українсько-польських стосунках.
37. Польсько-український міжнаціональний збройний конфлікт на Волині 1943 р.
38. Українська політична думка в Західній Україні щодо польської проблеми.
39. Українська проблема в політиці еміграційного уряду і польського підпілля.
40. Організація польської самооборони в Західній Україні. Генезис і бойова діяльність 27-ї Волинської дивізії піхоти АК.
41. Становище і доля українців у південно-східних повітах Польщі в роки нацистської окупації.
42. Проблеми польської і української колаборації в роки Другої світової війни.
43. Роль Німеччини і Радянського Союзу в польсько-українському конфлікті в роки Другої світової війни.
44. Спроби українсько-польського порозуміння в роки Другої світової війни.
45. Причини, геополітичні цілі та наслідки переселенських акцій.
46. Етапи та засоби реалізації депортацій українців з Польщі і поляків з України.

47. Протидія українського національного руху опору депортаціям і переселенням із Польщі.
48. Спроби українсько-польського порозуміння в повоєнний період.
49. Політичні, економічні та національно-демографічні наслідки операції «Вісла».
50. Україна і Польща: формування і особливості розвитку двосторонніх відносин у 90-х роках ХХ ст.
51. Особливості двосторонніх відносин України і Польщі після нападу росії на Україну
52. Політика пам'яті у Польщі та Україні.
53. Сучасна історіографія проблеми «Українсько-польські відносини у ХХ столітті».

Вимоги до знань студентів при виконанні модульних завдань

На оцінку **«відмінно» (5)** оцінюється робота, коли студент:

- вичерпно та правильно виконав усі завдання;
- виявив ґрунтовні знання з предмета;
- в логічній послідовності виклав матеріал кожного завдання;
- продемонстрував здатність диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- допустив одну несуттєву неточність у викладі матеріалу.

На оцінку **«добре» (4)** оцінюється робота, що відповідає таким вимогам:

- усі завдання виконані на належному рівні;
- матеріал кожного завдання викладено в логічній послідовності;
- допущено дві-три неточності у викладі матеріалу.

На оцінку **«задовільно» (3)** оцінюється робота, коли:

- студент, який відповідає, не справився з одним - двома завданнями;
- недостатньо володіє матеріалом та термінологією;

- відповідь не містить логічного та послідовного викладу матеріалу.

На оцінку «незадовільно» (2) оцінюється робота, коли:

- завдання виконано менше ніж на 40 відсотків;
- студент не володіє термінологією;
- варіант відповіді хибний і не обґрунтований.

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Підготувати письмово наукове повідомлення про одного з відомих українських чи польських діячів (із вказаного переліку чи за власним вибором), вказавши список використаної літератури.

Усний захист підготовленого повідомлення.

Діячі українського національного руху:

Бандера Степан, Баран Степан, Бачинський Юліан, Бачинський Володимир, Безручко Марко, Богуславський Євген, Братунь Андрій, Бура Микита, Васильчук Павло, Вітовський Дмитро, Власовський Іван, Галушчинський Михайло, Герштанський Даміан, Горбачевський Антін, Громадський Олександр (митрополит Олексій), Грушевський Михайло, Діонісій (митрополит), Донцов Дмитро, Жук Андрій, Карпинський Олександр, Ковалевський Олександр, Кордуба Мирон, Кубійович Володимир, Курдиновський Борис, Кучабський Василь, Левицький Дмитро, Левицький Кость, Левчанівська Олена, Лепкий Богдан, Липинський В'ячеслав, Лисяк-Рудницький Іван, Макух Іван, Мартинець Володимир, Міхновський Микола, Мудрий Василь, Назарук Осип, Омелянович-Павленко Михайло, Оскілко Володимир, Охримович Володимир, Паліїв Дмитро, Певний Петро, Пеленський Зиновій, Петлюра Симон, Петрушевич Євген, Пилипчук Пилип, Підгірський Самійло, Річинський Арсен, Романчук Юліан, Рудницька Мілена, Сікорський Петро (Митрополит Полікарп), Скрипник Степан, Старосольський Володимир, Стахів Матвій, Тимошенко Сергій, Томашівський

Степан, Удовиченко Олександр, Целевич Володимир, Черкавський Михайло, Шептицький Андрей.

Діячі польського національного руху:

Бончковський Влодзімеж, Вігос Вінцентій, Василевський Леон, Волошиновський Йоахім, Галлер Юзеф, Гедройц Єжи, Голувко Тадеуш, Грабський Станіслав, Дашинський Ігнацій, Дембський Ян, Дмовський Роман, Дунін-Борковський Пйотр, Лось Станіслав, Нарутовіч Габріель, Недзялковський Мечислав, Падаревський Ігнацій, Перацький Броніслав, Пілсудський Юзеф, Ратай Мацей, Ридз-Смігли Едвард, Славек Валери, Славой-Складковські Феліціан, Тугутт Станіслав, Юзевський Генрик.

Методи навчання

МН1 - словесний метод (лекція, дискусія). Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію викладача. Метод застосовується для передавання значного масиву інформації та для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

МН2 - практичний метод (практичні заняття). Здобувачі працюють з першоджерелами (статутними документами, договорами) й набувають компетентності аналізу джерел.

МН4 - робота з навчально-методичною літературою. Самостійна робота передбачає написання реферату.

МН6 - самостійна робота. Розв'язання поставлених задач передбачено під час виконання всіх самостійних завдань.

МН7 - індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти передбачена під час виконання ІНДЗ .

Методи оцінювання

МО2 – усне та письмове опитування

МО6 – реферати

МО7 – презентація результатів виконаних завдань та досліджень
 МО10 - залік

Засоби діагностики результатів навчання

Реферат, модульна контрольна робота, залік.

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці,	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано

			вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, загалом самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, з-помiж яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок			
64-73	D	задовiльно	здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, з-помiж яких є значна кiлькiсть суттєвих	Середнiй (репродуктивний)	задовiльно	зараховано
60-63	E	задовiльно	здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на			

			репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторно го складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептив но-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	10	100
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		
Модульний контроль - 5					Модульний контроль - 5						
<p>Передбачено отримання додаткових балів за результатами досягнень неформальної освіти (прослухані лекції, тренінги), за наявності відповідного сертифікату – 10 балів за сертифікат (1 кредит ЕКТС).</p>											

Оцінювання за видами навчальної діяльності

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів	Сума балів
1	Відвідування лекційних занять	1	10
2	Робота на практичних заняттях	4	20
4	Модульна контрольна робота	5	5
5	Індивідуальне науково-дослідне завдання	10	10
6	Самостійна робота	0,5	15
7	Залік	40	40
	Всього		100

Питання підсумкового контролю

1. Польська економічна та культурно-інтелектуальна присутність на Правобережній Україні у другій половині XIX ст.
2. Політика «нової ери».
3. Українське питання в польських політичних концепціях на зламі XIX-XX ст.
4. Причини і початок українсько-польської війни 1918-1919 рр.
5. Наслідки українсько-польської війни 1918-1919 рр.
6. Українсько-польська війна в європейській політиці.
7. Польське питання у політиці УНР.
8. Варшавська угода 1920 р.: політична та військова складові, наслідки, оцінки.
9. Польсько-українсько-радянська війна. «Чудо над Віслою».
10. Ризький мирний договір: обставини підписання, зміст та наслідки.
11. Визначення юридичного статусу Східної Галичини та її приєднання до Другої Речі Посполитої.

12. Формування польського державного апарату та органів самоврядування на західноукраїнських територіях.
13. Українська політична еміграція в Другій Речі Посполитій.
14. Виникнення і діяльність Українського центрального комітету у Варшаві та його філій.
15. Західноукраїнські політичні партії та їх ставлення до польської держави.
16. Особливості польської національної політики щодо українців у 1923-1926 рр.
17. Політика «державної асиміляції»: зміст та спроби реалізації.
18. «Пацифікація» в Галичині та її наслідки.
19. Політика «нормалізації» польсько-українських стосунків середини 1930-х рр.
20. «Волинський експеримент» Генрика Юзевського.
21. Ідея «сокальського кордону» у польській національній політиці.
22. Західноукраїнські землі в польській політиці регіоналізму.
23. Національна політика Польщі щодо українців у кінці 1930-х рр.
24. Громадсько-політичне життя української меншини у Другій Речі Посполитій.
25. Український проурядовий табір у міжвоєнний період.
26. Українська парламентарна репрезентація в умовах Другої Речі Посполитої.
27. Культурно-освітнє життя українців в умовах Другої Речі Посполитої
28. Церковно-релігійне життя українців в умовах Другої Речі Посполитої.
29. Особливості розвитку західноукраїнського кооперативного руху в умовах Другої Речі Посполитої.
30. Розселення та чисельність поляків в радянській Україні у 1920-х роках.

31. Політика «коренізації» щодо польської громади в УСРР.
32. Репресії радянської влади проти поляків у 1930-х рр.
33. Українсько-польські відносини під час «вересневої кампанії» 1939 р.
34. Радянська політика щодо українців і поляків в Західній Україні у 1939-1941 рр.
35. Катинська трагедія.
36. Убивства польських вчених у Львові у липні 1941 року.
37. Українське і польське підпілля в Західній Україні у 1939–1941 рр.
38. Український самостійницький рух. Ставлення ОУН і УПА до польського питання.
39. Українське питання в політиці польського еміграційного уряду. Формування АК.
40. Українці і поляки в радянському партизанському русі.
41. Причини польсько-українських конфліктів під час Другої світової війни.
42. Початки і перебіг польсько-українського протистояння на Волині 1943 р.
43. Польська історіографія інтерпретації Волинської трагедії.
44. Українська історіографія інтерпретації Волинської трагедії.
45. Роль Німеччини та СРСР в польсько-українському міжнародному конфлікті.
46. Наслідки польсько-українського міжнародного конфлікту на Волині.
47. Польсько-український міжнародний конфлікт у суспільній свідомості українців і поляків.
48. Українсько-польські стосунки на завершальному етапі Другої світової війни.
49. Операція «Сейм».
50. Операція «Буря».
51. Депортації українського та польського населення 1944 - 1946 рр.

52. Інтеграція та адаптація українських переселенців в державно-політичну систему Української РСР.
53. Акція «Вісла»: причини, привід.
54. Реалізації акції «Вісла» та її наслідки для польсько-українських відносин. Концтабір в Явожно.
55. Встановлення повоєнного кордону між УРСР та ПНР.
56. Єжи Гедройць та часопис «Культура».
57. Становлення міждержавних відносин України і Республіки Польща у 1990-х рр.
58. Яцек Куронь і проблема міжнаціональне примирення.
59. Польсько-українські відносини в умовах агресії росії проти України.
60. «Українсько-польські відносини» у курсі історії для учнів старшої школи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. В'ятрович В. М. За лаштунками «Волині-43». Невідома польсько-українська війна. Харків, 2016.
2. Гудь Б. Українсько-польські конфлікти новітньої доби: етносоціальний аспект. Харків, 2011.
3. Давидюк Р. «Привид Петлюрівщини» на Західній Волині: боротьба більшовицької влади з уенерівською еміграцією у 1920–1940-х роках. *Росія–Україна: зради, союзи, війни* / відп. ред. М. Литвин. Львів: «Астон», 2022. 798 с. С. 411–421.
4. Давидюк Р. Діяльність спецслужби ДЦ УНР у Кременецькому повіті. *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. 2022. № 1(57). С. 95–111.
5. Давидюк Р. Життєпис Марка Луцкевича в контексті сучасної політики пам'яті. *Радянські репресії у західних областях України (1939-1953): історія, особистості, пам'ять*. Колективна монографія. Відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 374 с. С. 227–246.
6. Давидюк Р. Політична інституалізація українсько-польського діалогу на Волині у міжвоєнний період. *За свободу: українсько-польський діалог та спроби порозуміння* [відп. ред. Микола Литвин]; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2021. 638 с. С. 291–305.
7. Давидюк Р. Посол на десять місяців: Друга світова війна у долі Володимира Косидла. *Україна-Польща : історична спадщина і суспільна свідомість*. Львів: НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. 2022. Вип.15. С. 97–108.
8. Давидюк Р. Пошуки формули порозуміння у волинському прикордонні (20-30-і роки ХХ ст.). *Наукові записки*

- Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Історичні науки. Випуск 33. Острог, 2022. С. 16–22.
9. Давидюк Р. Розплата за «буржуазний парламентаризм»: українські послы і сенатори від Волині в умовах тоталітаризму. *Політика пам'яті в Україні щодо радянських репресій у західних областях (1939-1953)*: колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Львів – Торунь, Liha-Pres, 2021. С. 154–170.
 10. Дрозд Р. «Конфлікт пам'яті»: до питання про вшанування жертв польсько-українського протистояння 1940-х рр. на території сучасної Польщі. *Український історичний журнал*. 2020. Ч. 5. С. 90-115.
 11. Дрозд Р. Проблеми взаємовідносин поляків та українців у ПНР (1947–1989 рр.). *Український історичний журнал*. 2018. № 6. С. 168-181.
 12. Дрозд Р. Становище Української греко-католицької церкви та її вірних у Польській Народній Республіці (кінець 1940 – початок 1990-х рр.). *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 119-126.
 13. Друга світова війна на уроках історії в школі: Інтерактивний онлайн-посібник / Заг. ред. Кендзьора П. І. Львів, 2017.
 14. Левченко Ю. І. Особливості реалізації політики окупаційної влади в адміністративно-територіальних одиницях України 1941-1944 рр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 402 с.
 15. Лисенко О., Хойнацька Л. Пам'ять про Другу світову війну: між ритуалом та дійсністю. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. праць Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2017. С. 209–216.
 16. Литвин М. Друга світова війна: український вимір трагедії. *Військово-науковий вісник*. 2020. № 33. С. 312–315.
URL: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.33.2020.312-315>

17. Миколайчик М., Морозова О. Польсько-більшовицька війна 1920 р. у звітах західних спостерігачів. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 1. С. 87-102.
18. Мотика Г. Від розбросення Армії крайової на Люблінщині до операції «Захід»: винищення польського й українського підпілля підрозділами радянської 64-ї дивізії внутрішніх військ у 1944-1948 рр. *Український історичний журнал*. №3. 2020. С. 54-68.
19. Насильство над цивільним населенням України. Документи спецслужб. 1941-1944 / уклад. В. Васильєв та ін. Київ, 2018. 752 с.
20. Пагіря О. ОУН та УПА в контексті визвольних рухів: спроба компаративного аналізу. *Новітня доба* / НАН України, Інститут країнознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2019. Вип. 7. С. 150–178.
21. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів, 2012.
22. Снайдер Тімоті. Чорна земля. Голокост як історія і застереження / Перекл. з англ. П. Білак, О. Камишнікова, Т. Родіонова. Київ, 2017. 394 с.
23. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії) та ін., Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець, В. М. Литвин, О. Є. Лисенко (відп. ред.), О. С. Онищенко, О. П. Реєнт, П. Т. Тронько. Київ, 2015. Кн. 3.
24. Ухач В. З. «Рух ОУН-Бандери становить серйозну небезпеку»: ОУН(б) і Німеччина в період кінця 1941 – грудня 1943 років: (сучас. історіографія). *Архіви України*. № 2. 2017. С. 93-102.

25. Харковенко Р. Порівняльний аналіз пам'яткоохоронного законодавства Польщі та України. *Український історичний журнал*. 2022. Ч. 3. С. 205-218.

Додаткова

1. Аркуша О., Мудрий М. Історичні дослідження в інтелектуальних та політичних контекстах південноукраїнської Галичини. *Вісник Львівського університету*. Серія історична. 2014. Вип. 50. С. 19-41.
2. Баран В. К., Токарський В. В. «Зачистка»: політичні репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів, 2014.
3. Боляновський А. Вбивство польських учених у Львові в липні 1941 року : факти, міфи, розслідування. Львів, 2011.
4. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 272 с.
5. Давидюк Р. П. З поляками за Україну: Наддніпрянська еміграція в суспільно-політичному житті міжвоєнної Волині. Рівне, 2014.
6. Давидюк Р. Становище польської громади на Рівненщині в період «радянізації» (вересень 1939 – червень 1941 рр.). *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії*. РДГУ. Вип. 13. Рівне, 2008. С. 76-82.
7. Давидюк Р. Українська політична еміграція в Польщі: склад, структура, громадсько-політичні практики на території Волинського воєводства. Львів ; Рівне, 2016.
8. Добровичинська В. Рівненська українська гімназія (1923–1939 рр.): культурно-освітній феномен на тлі доби. Рівне, 2016.
9. Каліщук О. М. У тіні Волині? Історія VS пам'ять. Львів, 2016.
10. Киричук Ю. Спроби співробітництва польських та українських національно-патріотичних угруповань у 1939-1945 рр. *Наукові записки. Історичні науки*. Вип. 3. Острог, 2003. С. 222-229.

11. Крамар Ю. В. Західна Волинь 1921–1939 рр.: національно-культурне та релігійне життя. Луцьк, 2015.
12. Мороз П. В., Мороз І. В. Інформаційний та методичний потенціал фотографії як історичного джерела (на прикладі підручника «Досліджуємо історію і суспільство»). *Проблеми сучасного підручника*. 2022. № 29. С. 137–153.
13. Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси. Дзьобак В. В., Ільюшин І. І., Касьянов Г. В., Кентій А. В., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Патриляк І. К. Київ, 2005.
14. Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА: у 2 т. / Відп. ред. та упоряд. В. М. В'ятрович. Львів, 2011.
15. Польща – нариси історії / За ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польс. І. Сварника. Варшава, 2015.
16. Сеніч М. Погляди Єжи Гедройця на польсько-українське примирення. *Проблеми слов'янознавства*. 2010. Вип. 59. С. 236-242.
17. Серета В., Серета О. Функціонування історичних стереотипів у свідомості населення сучасної України: регіональний аспект. *Історичні міфи і стереотипи та міжнаціональні відносини в сучасній Україні*. Львів, 2009.
18. Стронський Г. Й. Злет і падіння: Польський національний район в Україні в 20–30-і рр. Тернопіль, 1992.
19. Хахула Л. «Різуні» чи побратими? Сучасні польські дискурси про Україну. Львів, 2016.
20. Чушак Х. Немає вільної Польщі без вільної України. Україна і українці у політичній думці польської опозиції (1976-1989). Львів, 2011.
21. Якубова Л. Етнічні меншини УСРР у 20-і – першій половині 30-х років ХХ ст.: історіографія та джерела дослідження. Київ, 2006.

Інтернет-ресурси

1. Електронна бібліотека Читиво. Розділ – Історична література. URL: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>
2. Методичні рекомендації до використання в освітньому просторі проєкту «Діалоги про війну». URL: <file:///C:/Users/Gyrocopter/Downloads/RAAOg16178892937KQY9.pdf>.
3. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія: Україна і світ. 10-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/Istoriya-Ukrayina.i.svit-Intehrovanyu.kurs.30.09.2022.pdf>
4. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6-11 класи. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>.
5. Стяжкіна О. Рокада: чотири нариси з історії Другої світової війни. URL: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/rokada-chotyry-narysy-z-istoriyi-drugoyi-svitovoyi>
6. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua>

Навчально-методичний посібник

Давидюк Руслана. Дискусійні проблеми історії України. Навчально-методичний посібник. Рівне: РДГУ, 2024. 54 с.

для студентів освітнього ступеня «Магістр»,
спеціальності 014 «Середня освіта (Історія та
громадянська освіта)»

Наклад 50 примірників.